

ปากเซมีคำตอบแล้ว

วราภรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

อิทธิพลจากภาพยนตร์กำลังฮิตเรื่อง “สะบายดี 2 ไม่มีคำตอบจากปากเซ” ซึ่งมีดาราสาวลาวหน้าหวาน คำลี่ พิลาวง หรืออาลี กับดาราไทย เร แมคโดนัลด์ ทำให้ผู้คนสนใจเมืองปากเซขึ้นมาก ผมได้มีโอกาสไปเยี่ยมปากเซมาเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว

พิธีมอบสนามบินปากเซหลังการปรับปรุงให้แก่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ในโครงการร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาลไทยในวงเงิน 320 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นเงินให้เปล่า 95 ล้านบาท และเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรน 224 ล้านบาท (อัตราดอกเบี้ยต่ำ ใช้คืนในระยะเวลา 30 ปี โดยปลอดหนี้ 10 ปี)

ปากเซเป็นเมืองที่อยู่ไม่ไกลพรมแดนไทย-ลาว สามารถเดินทางจากอุบลราชธานีถึงด่านช่องเม็กในเวลา 1 ชั่วโมงครึ่ง (ใช้เวลานานในปัจจุบันเพราะกำลังปรับปรุงขยายช่องทางจราจร) และเดินทางเข้าไปในลาวอีก 45 นาทีถึงเมืองปากเซ

พรมแดนไทย-ลาวมีแม่น้ำโขงเป็นตัวแบ่งพรมแดน เป็นระยะทางยาวจนถึงใกล้บริเวณจังหวัดอุบลราชธานี จากนั้นแม่น้ำโขงก็ไหลเข้าไปในลาว เส้นแบ่งพรมแดนจึงใช้หมุดหลักบนแผ่นดินแทน

ลาวหรืออาณาจักรล้านช้างในอดีต มีเขตพื้นที่สำคัญอยู่ 3 ส่วนคือ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และจำปาสักซึ่งอยู่ทางตอนใต้ โดยเมืองปากเซเป็นเมืองหลวงและเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดของแขวงจำปาสัก

ปากเซมีประชากรประมาณ 70,000 คน ตั้งอยู่ตรงจุดที่แม่น้ำเซไหลลงสู่แม่น้ำโขง (“เซ” คือปาก ดังนั้นเมืองปากเซคือเมืองปากแม่น้ำ) ปัจจุบันมีสะพานที่รัฐบาลญี่ปุ่นสร้างให้ข้ามแม่น้ำโขง ทำให้การเดินทางจากไทยสู่เมืองปากเซมีความสะดวกสบาย ใน 2-3 ปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากหลงไหลสู่บริเวณนี้ซึ่งมีทิวทัศน์งดงามตามธรรมชาติ และมีอากาศเย็นสบาย

แขวงจำปาสักแบ่งได้เป็น 2 เขตคือ เขตที่ราบต่ำมีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล 75-120 เมตร และเขตที่ราบสูง มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล 400-1,284 เมตร ทั้งสองเขตมีฝนตกชุกและมีอากาศค่อนข้างเย็นเพราะสูงกว่าระดับน้ำทะเลพอควร

ไกลออกไปจากเมืองปากเซประมาณ 50 กิโลเมตรเป็นเขตที่ราบสูง มีการปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้า (กาแฟจะปลูกได้ต้องสูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่ต่ำกว่า 800 เมตร) ซึ่งมีราคาสูงกว่าพันธุ์โรบัสต้าซึ่งปลูกกันมากในประเทศไทย

สองเจ้าใหญ่ที่ปลูกกาแฟก็คือ กาแฟ “ดาว” (ดาวเหือง หรือดาวเรืองเป็นผู้ผลิตกาแฟรายใหญ่ในลาวเพื่อบริโภคทั้งภายในและส่งออก รวมทั้งมีธุรกิจสินค้าปลอดภาษีกว้างขวาง ผู้บริหารและเจ้าของคือนักธุรกิจหญิงลาววัย 60 ปี) และกลุ่มบริษัท TCC (กลุ่มคุณเจริญ สิริวัฒนภักดี เจ้าของเบียร์ช้าง) ซึ่งกำลังปลูกกาแฟคุณภาพชั้นสูงให้ได้ 15,000 ไร่ นอกจากนี้มีพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลที่เหมาะสมต่อการปลูกกาแฟอย่างมากแล้ว ในบริเวณไม่ห่างจากเมืองปากเซมากนักก็มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งเชิงประวัติศาสตร์ (ปราสาทหินวัดพู ซึ่งเป็นมรดกโลก) และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น น้ำตกหลี่ผี น้ำตกคอนพะเพ็ง น้ำตกตาดฟาน น้ำตกตาดเยื้อง น้ำตกตาดผาส้ม (ตาดก็คือน้ำตก)

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คือศักยภาพของเมืองปากเซและของแขวงจำปาสัก หนึ่งใน 18 แขวงของลาว ทุกปลายสัปดาห์จะมีนักท่องเที่ยวจากไทยเดินทางโดยรถบัสนับสิบ ๆ คัน ถ้าเป็นล่องวิคเอนท์แล้วโรงแรมซึ่งมีจำนวนอยู่พอควรก็จะเต็มหมด (มีโรงแรม 4 ดาวอยู่ 3-4 โรงแรม และที่จะเกิดใหม่มีอีกหลายโรงแรม)

กลุ่มบริษัทเบียร์ช้างได้สร้างสนามกอล์ฟอันงดงามใกล้เมืองปากเซ ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีรสนิยมกอล์ฟได้เป็นจำนวนมาก ขณะนี้มีหลายโครงการลงทุนทั้งท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเกษตร เกษตร ฯลฯ ที่กำลังจะเกิดขึ้นใกล้เมืองปากเซและในแขวงจำปาสัก

ในปีที่ผ่านมารัฐบาลไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับพัฒนาสนามบินปากเซให้มีมาตรฐานดังเช่นที่ได้เคยทำมาแล้วในกรณีของสนามบินวัดไต (เวียงจันทน์) และสนามบินหลวงพระบาง โดยให้กู้ยืมด้วยเงินผ่อนปรน

สำหรับสนามบินปากเซนั้น รัฐบาลได้อนุมัติในหลักการให้กระทรวงการคลัง โดยสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ. หรือ NEDA ซึ่งย่อมาจาก Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency (Public Organization) ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ สปป.ลาว เพื่อดำเนินโครงการปรับปรุงสนามบินปากเซ

โครงการปรับปรุงได้เริ่มลงมือในต้นปี 2551 และเสร็จเรียบร้อยในเดือนมิถุนายน 2553 โดยขยายความยาวและความกว้างของทางวิ่ง ปลูกพื้นผิวทางวิ่ง ขยายลานจอดอากาศยาน ติดตั้งระบบไฟนำร่องอากาศยาน ก่อสร้างอาคารหอบังคับการบิน ปรับปรุง runway ช่วงเดิม ฯลฯ

สพพ. นั้นเป็นองค์การมหาชน ในสังกัดกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาใน พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรวมถึงการรวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการกำหนดหรือการดำเนินงานในโครงการและมาตรการร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ฯลฯ

งานสำคัญของ สพพ. ก็คือการเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้ประเทศเพื่อนบ้านกู้ยืมเงินในเงื่อนไขผ่อนปรนในโครงการสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยใช้เงินทุนที่รัฐบาลมอบให้แต่แรกรวมกับงบประมาณที่จัดสรรให้ในแต่ละปีจากรัฐบาลเป็นเงินกู้ยืม ตลอดจนเป็นตัวกลางในการระดมเงินทุนจากสถาบันการเงินเพื่อเป็นเงินกู้ยืม

ในการดำเนินงานของ สพพ. ในอนาคต จะต้องใช้งบประมาณจากรัฐเพื่อให้กู้ยืมน้อยลงทุกที โดยต้องริเริ่มงานใหม่โดยใช้เงินที่ได้รับจากการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยจากโครงการต่าง ๆ ที่ได้ให้กู้ไปในอดีตสำหรับการบริหารงานขององค์กรและการดำเนินงานต่อไปตามภารกิจ

ผลงานในเวลา 5 ปีของ สพพ. ก็คือการพิจารณาประเมินโครงการ กำหนดโครงการให้กู้ยืม ติดตามการชำระหนี้ ประเมินผลงาน ประเมินความพึงพอใจ ฯลฯ ผลงานมีดังต่อไปนี้ สำหรับ สปป.ลาว ได้แก่การปรับปรุงสนามบินวัดไต ก่อสร้างร่องระบายน้ำและปรับปรุงถนน T2 ในนครหลวงเวียงจันทน์ ก่อสร้างเส้นทางเชียงราย-คุณหมิง ผ่าน สปป.ลาว พัฒนาเส้นทางสายห้วยโก๋ง/ เมืองเงิน-ปากแบ่ง ก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมต่อหนองคายกับท่านาแล้ง ปรับปรุงสนามบินปากเซ ฯลฯ

สำหรับกัมพูชาได้แก่โครงการปรับปรุงและลาดยางผิวจราจรเส้นทางสายตราด-เกาะกง-มีแรอัมเปิล (R48) โครงการพัฒนาถนนสาย 67 (อันลองเวง-เสียมราฐ) สำหรับพม่าได้แก่โครงการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างไทย-พม่า จากเมียวดี-เชิงเขาตะนาวศรี

ขณะนี้ สพพ. ยังมีอีกหลายโครงการที่อยู่ในขั้นศึกษาความเป็นไปได้ และออกแบบเบื้องต้น เช่น โครงการพัฒนาถนนหมายเลข 11 สปป.ลาว โครงการก่อสร้างถนนจากบ้านภูดู่ (บ้านโคก อุดรดิตถ์) ถึงเมืองปากลาย สปป.ลาว

ล่าสุดคณะกรรมการ สพพ. ได้ตรวจรับรายงานขั้นสุดท้ายของการออกแบบและจัดทำเอกสารประมาณราคาสำหรับโครงการก่อสร้างทางรถไฟระหว่างนาแล้ง-เวียงจันทน์ ซึ่งหมายความว่าก่อนปลายปีนี้จะมีการลงนามสัญญาก่อสร้างทางรถไฟดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้เพื่อนลาวสามารถเดินทางด้วยรถไฟจากเวียงจันทน์ถึงทะเลได้อย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์

กลยุทธ์การเปลี่ยน สปป.ลาว จาก Land-Locked Country เป็น Land-Linked Country (จากประเทศไม่มีทางออกสู่ทะเลเป็นประเทศทางผ่านไปยังประเทศอื่น ๆ) นั้นผมเห็นว่าเข้าท่าอย่างมากเนื่องจากการเปลี่ยนจุดตั้งให้เป็นจุดแข็ง หากดูแผนที่จะเห็นว่าลาวอยู่ใจกลางของทางผ่านไปยังประเทศต่าง ๆ ของจีน พม่า ไทย กัมพูชา และเวียดนาม

เมื่อเห็นศักยภาพของลาว จำปาสัก และปากเซ คงจะต้องพูดว่า “ปากเซสบายดี และมีคำตอบแล้ว” สำหรับความร่วมมือท่องเที่ยวเป็นแพ็คเกจ การไปมาหาสู่กันทั้งท่องเที่ยวและธุรกิจด้วยเครือข่ายคมนาคมที่ได้ร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อความเป็นชุมชนอาเซียนที่กำลังใกล้เข้ามาทุกขณะ
